

УКРАЇНЬКА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ

АГРОЕКОЛОГІЯ І БІОТЕХНОЛОГІЯ

Збірник наукових праць

**Київ
Аграрна наука
1996**

УДК 636.082.432

Л. В. Пешук

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛЕРСЬКОЇ ТА ЧЕРВОНОЇ ДАТСЬКОЇ ПОРІД ПРИ СТВОРЕННІ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ СТАД ЧЕРВОНОЇ ХУДОБИ

Методика досліджень. Селекційну роботу по створенню високопродуктивних стад червоної худоби з надоями 5,5—6,0 тис. кг молока з вмістом жиру 3,8—4,0 %, білка 3,3—3,4 % проводили у чотирьох базових господарствах — колективно-сільськогосподарському підприємстві "Зоря" і племзаводі ім. Кірова Херсонської, держплемзаводах "Більшовик" і "Малинівка" Донецької областей. Дослідження були спрямовані на подальший розвиток молочної продуктивності, формування бажаного типу тілобудови, тривалості господарського використання та стійкості до захворювань.

У цих господарствах створено групи високопродуктивних корів кількістю 1574 голів з продуктивністю 5654 кг молока, 3,99 % жиру, 226 кг молочного жиру, живою масою 535 кг. У племзаводі колгоспу ім. Кірова вміст білка в молоці становив 3,61 %. Щорічно уточнялися науково-обґрунтовані плани індивідуального добору високопродуктивних корів до бугаїв-плідників відповідних ліній і споріднених груп.

© Л. В. Пешук, 1996

Агроекологія і біотехнологія. 1996

При складанні індивідуального добору враховували продуктивні, екстер'єрно-конституціональні особливості корів, категорію бугаїв-плідників, їх лінійну належність і варіанти найефективніших поєднань. Здебільшого батьківські пари добирали за принципом міжлінійних парувань. Для збереження генотипу червоної степової породи, а також закріплення у нащадків цінних батьківських ознак було використано бугаїв відповідних ліній, оцінених за якістю нащадків, з продуктивністю матерів 8 тис. кг молока і більше, жирністю 3,8—4,5 %.

У згаданих господарствах на поголів'ї 2655 корів проведено аналіз поєднання порід, споріднених груп і ліній, вивчено результативність різних варіантів парування при чистопородному розведенні та схрещуванні.

Результати досліджень. За генеалогічним складом маточне поголів'я племзаводів "Малинівка", колгоспу ім. Кірова та КСП "Зоря", належить до червоної степової породи — 26,9 %, серед яких лінії Ладного КМН-179 — 14,2 %, Казбека ЗАН-60 — 8,1 %. Питома вага англєрських та англєризованих корів різних ступенів кровності становила — 33 %, серед них споріднених груп Фрема 17291 — 11,9 %, Цируса 16497 — 9,3 %, Вала 4930 — 5,2 %, з прилиттям крові червоної датської — 32,5 %, споріднених груп Ганібала Е 4776 — 7,9; Рудме Ідеала — 6,6 та Кертемінде Тела 26727 — 7,3 %. У корів з прилиттям крові поліпшуючих порід надій за найвищу лактацію зріс з 5776 кг і 4,1 % жиру в 1991 р. до 6368 кг і 4,08 % в 1995 р.

Найефективнішим є чистопородне розведення червоної датської — продуктивність корів по першій лактації становила 5231 кг молока з 3,99 % жиру (дпз "Малинівка") та англєрської порід — від повновікових корів у ксп "Зоря" одержано 6283 кг молока з 3,98 % жиру. При використанні на маточному поголів'ї бугаїв червоної датської породи кращим поєднанням є (червона датська х американський швіц). Від корів цього генотипу одержано 5989 кг молока з 4,2 % жиру. Використання бугаїв голштинської породи на маточному поголів'ї червоної степової та англєрської порід забезпечило досить високий ефект — понад 6 тис. кг молока ($n = 102$). При внутрішньолінійному доборі в лініях Казбека, Цируса (ксп "Зоря"), Фрема (дпз "Малинівка") молочна продуктивність становила відповідно 6951 кг з 3,95 % жиру, 6725 кг з 3,98 % та 5664 кг з 4,08 % жиру. При поєднанні ліній та споріднених груп таких як Міномета х Андалуза (дпз "Малинівка"), Корбітца х Вала (ксп "Зоря"), Кертемінде Тела х Рудме Ідеала та Цируса х Ладного (племзавод ім. Кірова), де першою лінією є лінія батька, показники продуктивності становили — 6115 кг молока з 3,72 % жиру; 6751 з 3,9 %; 5813 з 4,16 % та 6372 кг молока з 3,96 % жиру відповідно.

Проведено оцінку 24 бугаїв-плідників за якістю нащадків. Більш високі надії одержано від нащадків бугаїв споріднених груп Корбітца (Аскольд 2191 $n = 31$. 1-5331-3,86-206, ксп "Зоря") та Ганібала (Фокс

43 п = 24. 1-5580-3,99-233, племзавод ім. Кірова); ліній Міномета (Барій 531 п = 16. 1-5439-4,23-230, дпз "Малинівка") та Ладного (Фараон 6343 п = 16. 1-5223-3,81-199, ксп "Зоря"), що свідчить про наявність у кожній лінії та спорідненій групі препотентних плідників, дочки яких вирізняються високою молочною продуктивністю. Таких бугаїв передусім використовують у замовному доборі для одержання продовжувачів ліній та споріднених груп.

Проведено аналіз причин вибраковки корів, тривалості господарського використання і пожиттєвої продуктивності корів. У молочному скотарстві хвороба вим'я може бути індикатором загальної взаємодії генотипу-середовища, про що свідчать дані про збільшення кількості вибракованих корів через зниження молочної продуктивності, хворобу вим'я та безплідність. Аналіз причин вибраковки корів, проведений на 12 фермах 6 областей півдня України за 1990—1994 рр. показав, що 35 % становить низька молочна продуктивність корів, 20 % — порушення відтворювальних функцій; 13 % — хвороба вим'я. Дослідження до визначення резистентності корів до захворювань скритою формою маститу, що проводилися в племзаводах ім. Кірова Херсонської та "Малинівка" Донецької областей показали, що стійкими до цієї хвороби виявилися помісі другого покоління за англеською породою (дпз "Малинівка") та трипородні помісі, які мали 25—47 % крові червоної степової породи (племзавод ім. Кірова). Цих тварин зараховують до бажаного типу червоної породи.

Тривалість господарського використання висококрівних корів за англеською породою порівняно з низькокрівними значно скорочується. У корів, що мають 12—25 % "крові" англеської породи (племзавод ім. Кірова, п = 65), найбільший період господарського використання (4,1 лактації, або 6—7 років), пожиттєва продуктивність — 18234 кг молока, або 4447 кг молока за лактацію. Із збільшенням частки англеської "крові" від 25 до 50 % (п = 140) зменшується тривалість господарського використання на 2, 3 лактації, відповідно і пожиттєва продуктивність з 25109 до 13014 кг молока.

Висновки. У базових господарствах, де проводиться робота по створенню високопродуктивних стад шляхом схрещування червоної степової з англеською і червоної датською породами виділено племінне ядро корів у кількості 1574 голів. Одержано високі надої від нащадків бугая червоної датської породи Фокса 43, спорідненої групи Ганнібала Е 4776 (п = 24, 1-5580-3,99-233). Найбільшим періодом господарського використання і відповідно пожиттєвою продуктивністю характеризуються корови з 12—25 % "крові" за англеською породою (4,1 лактації і 18234 молока).

Інститут агроєкології та біотехнології УААН